

HISTORISCH RAPPORT GvD 06 – CHARLES DESTRÉE

**'Gevestigde Autoriteiten' & Terrorisme
bezetting, verzet, collaboratie en ontzetting**

25 APRIL 1945

ONTHULLINGEN VAN EEN TERRORIST

DEEL III

Historisch rapport over de jacht in Sint-Pancras

door de Sicherheitsdienst/Gestapo

op 'communistische terroristen'

op 25 april 1945

GigaBoek Tweede herziene druk

Inhoud

Inleiding 6

Hoofdstuk I - 9

Onthullingen van een terrorist

Hoofdstuk II - 26

In dit hoofdstuk wordt getracht duidelijk te maken hoe en waarom in de Noord-Hollandse gemeentes Koedijk en Sint-Pancras geneeskundigen zich daar vestigen en carrière (trachten te) maken.

Hoofdstuk III - 57

Na kennis te hebben genomen van wat in de Hoofdstukken I en II is betoogd, blijkt het noodzakelijk te zijn om meer te weten over de oorzaken, die hun (onvermijdelijke) gevolgen teweegbrengen.

Hoofdstuk IV 157

Na de bezetting de 'bevrijding'
de ontnuchtering en de ontzetting
en na een halve eeuw - de ontdekking

Index - 167

INLEIDING

Als op 10 mei 1940 de op 3 september 1939 begonnen Tweede Wereldoorlog pas goed losbarst, is dat voor de Nederlanders een ervaring die ze zal heugen. Voor het eerst sinds de Tachtigjarige Oorlog is Nederland bezet door buitenlandse strijdkrachten. Aanvankelijk gedraagt de nazi-Duits-Oostenrijkse bezetter zich dusdanig volgens de voorschriften 'correct en beleefd' dat het gros van de Nederlandse bevolking zich schikt in die bezetting. Behalve de communisten, tegen wie al meteen achtervolgingen en arrestaties worden georganiseerd, evenals tegen de Joden die echter, op een klein aantal na, zich niet bewust zijn van wat hun wacht.

Daar vanaf het begin van de bezetting de artsen het bevel hebben gekregen communistische en Joodse patiënten aan te geven, plegen die, op een gering aantal na, al meteen verzet.

In alles, dus ook in ieder mensenleven – regeert het *oorzakelijk verband*. Dat wil zeggen, dat uit de *oorzaak* van de geboorte - het *verband*, met de ontwikkeling tot de dood is bepaald als *gevolg*.¹

In dit betoog – wat in feite een historisch rapport is – wordt getracht dit duidelijk te maken - door het *oorzakelijk verband* te verklaren tussen ogenscheinlijk onafhankelijk van elkaar staande historische feiten.

Zoals: het *oorzakelijk verband* tussen de polytheïstische² Egyptische farao's, en de monotheïstische Palestijnse koning Josiah, die in –622 het monotheïsme heeft heruitgevonden waaruit de 'moderne' religies zij ontstaan.

En zoals het *oorzakelijk verband* tussen het wereldwijd religieus/multinationaal "*militair-industriële complex*"³ - en de talloze 'moderne' oorlogen.

WO II was ook een oorlog tussen geloof en ongeloof.

Een soort van religieuze 'Kern-energie',
In een oorlog tussen *alle* religies enerzijds;
en het Godloochenend 'communisme' anderzijds.

1 Er blijkt zelfs een oorzakelijk verband te bestaan tussen nachtwerk en borstkanker. – Zie: Nachtwerk en borstkanker: een oorzakelijk verband.

2 Op één na, Akhenaton, die zijn instelling van zijn monotheïsme met niet alleen zijn eigen dood – maar ook die van zijn zoon Toetankhamon – moest bekopen.

3 Zie: Eisenhower's Farewell Address to the Nation

Dit gold zowel voor niet alleen de Duitsers als voor de Geallieerden gezamenlijk maar ook nog voor nagenoeg de gehele wereld.

Daarom bestonden in het toen onderling zo verdeelde Europa gezamenlijk 2 ‘idealen’:

1 - Het nazi-Duits/Oostenrijks dictatoriaal religieus gelovig christelijk rooms-katholiek regime onder Adolf Hitler.

2 - Het dictatoriaal religieus gelovig Luthers regime onder koningin Wilhelmina.

Die, zodra op 30 januari 1933 Hitler in het grote nabuurland en afzetgebied voor Nederlandse handelsproducten aan de macht was gekomen. En waarin beiden zich vonden in het antisemitisme, onmiddellijk tot “bevriend staatshoofd” werd gebombardeerd.

Bovendien blijken deze beiden ook nog te zijn verslaafd aan (religieuze) ‘drugs’.

In deze algemeen heersende situaties en omstandigheden, in deze context, was een religieus ongelovig vrijdenkend humanistisch individu automatisch gekenschetst als niet alleen 'communist' maar ook nog 'terrorist', en die dus automatisch moest/moet dus worden wat heet ‘geliquideerd’.

Niet alleen toen, in de jaren 1920, '30 en '40, maar ook nog op woensdag 25 april 1945

10 dagen voor het eind van de oorlog in Nederland was dat zo, ja zelfs ook nog vandaag – in de 21^e eeuw.

Daar alles, in liefde en geluk, in handelen en zakendoen, in vreedstijd en oorlog voeren, het compromis de enige en unieke mogelijkheid is om tot praktisch bruikbare resultaten te komen, wordt in dit betoog in boekvorm talloze malen verwezen naar “*het compromis met*” om duidelijk te maken welk speciaal uitgekozen onderwerp “*het compromis met*” betreft.

In het voorgaande Deel I en Deel II zijn al veel bijzonderheden duidelijk gemaakt omtrent de situaties en omstandigheden van de algemene context.

In dit Deel III wordt teruggekomen tot de kern van de zaak, en wel tot in diens kleinste bijzondere details.

HOOFDSTUK I

U weet het, lieve lezer, in onze menselijke samenleving staat alles, sinds altijd en overal, wereldwijd, in een chronologische relatie en ontwikkeling met elkaar.

In die onontwijkbare fysieke en psychische context is de ontwikkeling van oorzaak naar gevolg een van de voornaamste aspecten, waarvan de ‘Gevestigde Autoriteiten’ echter gedurig de ernst willen doen onderschatten in hun gedurige geschiedvervalsing door hun zogenaamde ‘historici’, waaronder Cees Fasseur als de meest doeltreffende moet worden geteld.

Omdat de ‘Gevestigde Autoriteiten’ hun verantwoordelijkheid daarbij niet kunnen, noch willen, noch durven onderkennen?

De hieruit ontstane fysieke ontwikkeling betreft zowel die van de 'dode' materie, als die van de biologische, 'levende' natuur.

In deze laatste, 'levende' ontwikkeling speelt de mens een hoofdrol. Die de hoofdrol spelende mens is niet de 'gewone' burger, maar iemand die blijkbaar 'met alle geweld' de baas wil spelen, als vertegenwoordiger van de ‘Gevestigde Autoriteiten’.

In dit hoofdstuk wordt getracht te verklaren het wie en wat, het waar en wanneer, en het hoe en waarom van dit alles.

Het compromis met het op de valreep doen mislukken van de liquidatie van een 15-tal 'communistiche terroristen'

Als op 9 mei 1940 in Nederland, België, Luxemburg en Frankrijk de bevolking naar bed gaat, heeft die niet het minste idee dat die in de vroege ochtend van 10 mei zal worden gewekt door het enorme lawaai van inslaande bommen.

Wie, zo is de onmiddellijke vraag, kan die bommen hebben geworpen?

In het Nederlandse Den Haag zijn de Nederlandse Jood Loe de Jong en zijn vrouw door dat lawaai gewekt. Zijn vrouw vraagt: "Zeg, hoor je dat, het lijkt wel of er bommen worden gegooid? Waarop haar man reageert met: "Ja, maar zouden het Engelse of Duitse vliegtuigen kunnen zijn?" Waarmee het totale onbenul van dit echtpaar bewezen lijkt te zijn.

In het Noord-Hollandse dorp Sint-Pancras is de doktersfamilie Destrée gewekt door inslaande bommen. Dokter Arent Destrée, die bij een patiënt is, weet onmiddellijk dat het Duitse bommen moeten zijn. Zijn nog net niet 14-jarige oudste zoon schreeuwt meteen: "De moffen!"

Waarmee het politiek/sociaal benul van de familie Destrée bewezen lijkt te zijn.

Nadat op 10 mei 1940 na het weifelende begin op 3 september 1939 de Tweede Wereldoorlog pas goed is begonnen met de inval van de nazi-Duits-Oostenrijkse troepen in Nederland, Frankrijk, België, Luxemburg en Frankrijk en op 15 mei 1940 heel Nederland door het nazi-Duits/Oostenrijks regime is bezet, gedragen de bezettingstroepen zich volgens de bevelen "correct en beleefd".

Onderstaande trombinoscopen illustreren hoe onder het motto 'de kleren maken de man' wordt vertoond dat 'het uniform maakt de soldaat' geldt. Waarbij blijkt dat het door Hugo Boss ontworpen Duitse militaire uniform verreweg niet alleen het meest flatterend, maar ook het meest doeltreffend is. Behalve als aan het Oostfront in de oorlog tegen de Sovjet-Unie door de hoge sneeuw moet worden geworsteld.

Van links naar rechts:

Uniformen van respectievelijk Duitse *Waffen-SS*, *SS*'er als 'pin-up' in een Hugo Boss reclame, een Nederlandse soldaat met zijn onhandige en veel tijd voor de aanbrenge vragende beenwindsels/putties, en Franse soldaten.

Zoals men ziet, is het Duitse uniform verreweg het meest 'aantrekkelijk', indrukwekkend en doeltreffend adequate uniform.

Hugo Boss moet fortuinen hebben verdiend met het fabriceren van alle uniformen voor niet alleen de Duitse *Wehrmacht* en de *Waffen-SS*, maar ook van de militairen van deze beide strijdkrachten verzorgden, alswel ook de uniformen van Hitler en alle andere nazistische hoge autoriteiten.

Zoals ook Allianz fortuinen moet hebben verdiend, als de verzekeringsmaatschappij die de levensverzekeringen voor de Duitse *Wehrmacht* en de *Waffen-SS* verzorgde.

Dat zal tegenover de Nederlandse bevolking (het verzet uitgezonderd) zo blijven tot ongeveer september 1942. Als dan aan het Oostelijk front, in de strijd tegen 'communisme' van de Sovjet-Unie en diens Stalinisme honderdduizenden Duitse soldaten sneuvelen of in krijgsgevangenschap raken terwijl de niet alleen door de nazi's maar ook door de Geallieerden zo verhoopte eindoverwinning op het Stalinistisch 'communisme' voorgoed de mist ingaat.

Niet alleen weten alle Duitse soldaten, maar ook de gehele Duitse bevolking, dat in honderdduizenden Duitse families en gezinnen vergeefs zal worden verwacht op de terugkeer van de als soldaat dienende vaders en zonen, en dat dan ook nog dikwijls in hun (totaal) verwoeste woningen.

Daar de bezettende soldaten zich niet durven wreken op hun nazi-Duits/Oostenrijkse 'Gevestigde Autoriteiten', wreken zij zich (lafhartig) op de bevolkingen van de door hen bezette landen.

Hoe langer de oorlog duurt, hoe kwaadaardiger de bezetter wordt.

Als het in het voorjaar van 1945 voor iedereen duidelijk is dat de Tweede Wereldoorlog niet lang meer kan duren, blijft er voor de Duitse bevolking niets anders over dan te (moeten) blijven geloven in de Duitse eindoverwinning. Omdat het vooruitzicht van de onvoorwaardelijke capitulatie die doet vrezzen een nieuw 'Verdrag van Versailles' te moeten ondergaan.

Dat geldt ook voor de (ook nog oorlogsmisdadige) Duitse generaal Johannes Albrecht Blaskowitz (1883-1945) en de *SS-Untersturmführer* Kurt Döring en diens manschappen.

Op 25 april 1945, anderhalve week voor de capitulatie op 5 mei 1945 van de bezettende macht onder generaal Blaskowitz, rinkelt de wekker in Alkmaar in het hoofdbureau van de *Gestapo* in het gebouw van het voormalig RK jongenslyceum Sint Willibrordus, gelegen aan het Oudemanhuisplein.

Vroeg in de morgen van 25 april wordt de *SS-Untersturmführer* Kurt Döring gewekt door zijn wacht.

“Verzeihen Sie mir, Herr Untersturmführer, ich muss Ihn warnen.

Sie haben eine sehr wichtige Operation zu organisieren.

Sofort!”

Dus SS-Untersturmführer Kurt Döring komt ‘sofort’ zijn bed uit.

Al enige dagen tevoren heeft hij een belangrijke beslissing moeten nemen.

Of dat op eigen initiatief gebeurt, of dat het hem van hogerhand is bevolen, is niet bekend.

Het meest waarschijnlijk lijkt dat hij dit op eigen houtje doet.

Hoe dan ook, besloten blijkt dat Döring minstens 30 van zijn manschappen bijeenroept, om met hen de uit te voeren operatie in detail voor te bereiden.

Hun wordt verteld welke personen in het doktershuis aanwezig zullen zijn, nadat de dokter en diens oudste zoon zullen zijn gearresteerd en naar Alkmaar gebracht, om daar te kunnen worden verhoord.

Daar dit echter mislukt, zal de Landwachter, door zoete broodjes te gaan bakken met de doktersvrouw, moeten trachten haar vertrouwen in hem te winnen.

Een gedachte die, natuurlijk, niet de minste kans heeft om te slagen.

Of steekt er misschien een andere bedoeling achter?

Krijgt de Landwachter de opdracht bij de doktersvrouw de indruk te wekken dat de hele operatie slechts is opgezet om later, na de ‘bevrijding’, waarvan niemand nog de datum kent, haar getuigenis te kunnen krijgen over de milde en vriendelijke houding van de Landwachter?

Een mogelijkheid die echter nooit in de praktijk zal kunnen worden gebracht, omdat de gehele Alkmaarse Gestapo-ploeg dan al naar Duitsland zal zijn afgevoerd, behalve, en dat is een zeer bijzondere en waarschijnlijk unieke uitzondering, hun in metalen kasten bewaarde archieven.

Het is vooral aan de onder hen aanwezige Nederlandse Landwachter, als enige van het gezelschap die Nederlands spreekt, dat wordt verteld vooral kalm en behoedzaam te zijn, om zo te trachten de doktersvrouw in te kunnen palmen en bij haar een goede indruk achter te laten waarover zij, eventueel, zou kunnen gaan getuigen.

Die gelegenheid zal zich echter *niet* voordoen.

Terug naar de chronologie.

In Alkmaar staat dus een heel peloton, zo’n 30 man, van Dörings daar aanwezige Gestapo-agenten gereed om een grootscheepse klus te moeten gaan klaren.

Het moet een hoogst belangrijke affaire betreffen, en wel om 3 redenen die het belang ervan bewijzen.

1 – Minstens een 30 man inzetten voor één operatie.

2 – Ondanks het feit dat het eind van de oorlog in zicht is.

3 - Om nog even te trachten zo veel mogelijk ‘communistische terroristen’ te liquideren?

4 – Of, in tegendeel, in de hoop zich een zo gunstig mogelijke reputatie te scheppen?

Nota bene.

Het meest plausibel blijkt de laatste veronderstelling.

Want met het oog op de te komen verhoren van Gestapo-agenten

door Geallieerde instanties wegens oorlogsmisdadigheid

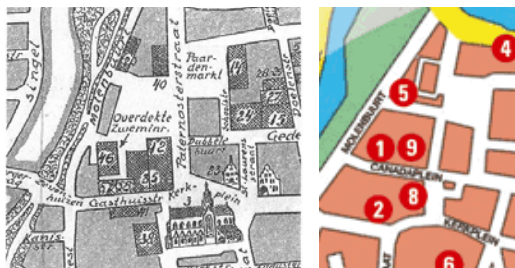
zullen deze zoveel mogelijk bewijzen van hun lankmoedigheid moeten kunnen overleggen.

Waarvan de opgeblazen operatie in Sint-Pancras er één is.

Dus.

Op 25 april 1945 neemt de SS-Untersturmführer (1ste luitenant) Kurt Döring, de beslissing om in Sint-Pancras een gedegen huiszoeking te laten verrichten. De daarvoor benodigde manschappen, een peloton op zijn minst, moeten hun geweren en laarzen oppoetsen en hun fietsen, om daarop de ongeveer 7 kilometer in een half uur af te leggen.

De hieronder geplaatste afbeeldingen illustreren de locatie van het gebouw van het voormalig RK jongenslyceum in diverse elkaar chronologisch opvolgende periodes.

Links:

Het Oudemanhuisplein is de ruimte aan de van noord naar zuid lopende Paternosterstraat, waarin de tekst “Overdekte zwemr” staat. Volgens Paul Post.⁴

Rechts:

De huidige (in 2013) situatie ter plaatse.

Daar waar de 5 staat, is (iets naar het noorden) de locatie van het voormalig RK Sint-Willibrordus jongenslyceum.

Waar de 1 en de 9 staan was ongeveer het voormalige Oudemanhuisplein.

⁴ Zie: [Ik was erbij - Alkmaar op de Kaart](#)

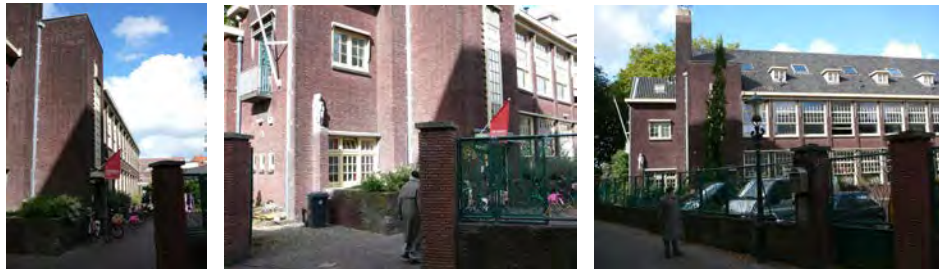

Links:

De originele foto van het voormalig hoofdkwartier van de Sicherheitsdienst/Gestapo.

Rechts:

Dezelfde luchtfoto, waarop het voormalig hoofdkwartier van de Sicherheitsdienst/Gestapo met wit is omlijnd.

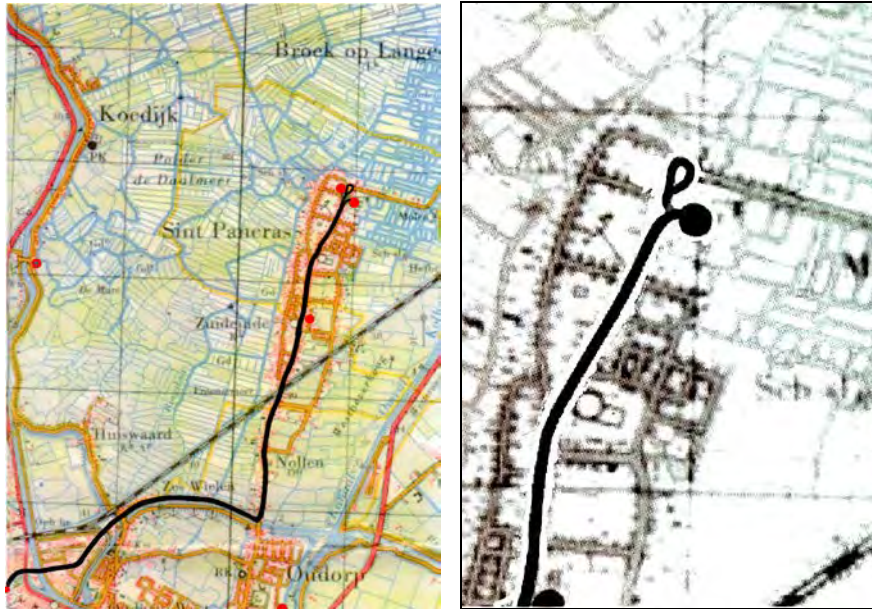
3 foto's van de (prima onderhouden) staat van het gebouw op 19 september 2012.

Men kan ervan uitgaan dat in deze periode de meeste Duitse militairen, en de leden van de *Sicherheitsdienst* en de *Gestapo* nog wel het meest, dat zij zich zorgen beginnen te maken over hoe zij zich zullen hebben te verantwoorden over hun houding tegenover de Nederlandse bevolking tijdens de bezetting in het algemeen, en die van hen persoonlijk in het bijzonder. Het is dus zaak om zich zo gunstig mogelijk voor te doen. Geen arrogante protserigheid meer, maar de in het begin van de bezettingstijd geldende disciplinair voorgeschreven houding van 'correct en beleefd'.

Satellietfoto van Alkmaar waaruit de onveranderde context blijkt van de ligging van het voormalige hoofdkwartier van de Gestapo (de witte rechthoek bovenaan op de foto) ten opzichte van diens Alkmaarse omgeving.

Op deze 25 april 1945 vertrekken de 30 (of misschien wel 40, volgens getuigenissen van dorpsgenoten) Gestapo-agenten in uniform, gewapend met een geweer over de schouder en per fiets, vanuit hun hoofdkwartier in Alkmaar naar het doktershuis in Sint-Pancras langs het hieronder in kaart gebrachte traject.

Links:

Op de afgebeelde kaart illustreert de zwarte lijn wegen waarlangs op 25 april 1945 het peloton (zo'n 30 man) van agenten van de Alkmaarse Gestapo uit hun hoofdkwartier van Alkmaar naar Sint-Pancras fietsten.

Om daar de overvallen uit te voeren op het doktershuis en dat van het schuin er tegenover liggend huis waar 2 KP'ers van de groep van Rinus Knappe waren gehuisvest.

Beide huizen zijn aangegeven met een rode punt bovenaan op de kaart.

De rode punt rechts van de weg duidt de situatie van het doktershuis.

De rode punt links van de weg lokaliseert het huis van beide KP'ers.

De zwarte lus toont hoe de eerste groep van 6 Gestapo-agenten voorwendde richting Broek op Langedijk te gaan, maar weer rechtsomkeert maakte.

De aftakking daaronder naar rechts toont het traject dat de hoofdgroep (van zo'n 24 man) nam om het doktershuis te omsingelen en overvallen.

De rode punt een eindje zuidelijker eronder, situeert de plaats van het huis van Maarten Rol, de Wachmeester der Staatspolitie (voormalig Rijkspolitie), vanwaar de waarschuwing werd gegeven aan zijn zoon Wim, die met Charles Destrée die nacht de wacht hield in het doktershuis, dat er een grote groep Duitsers op weg was in hun richting.

Die boodschap luidde: "Zeg aan Jan, Piet en Klaas, dat ze om 12 uur kunnen komen eten."

Waarbij het uur het aantal 12 (of (veel) meer) duidde, en Jan, Piet en Klaas stond voor moffen, Landwacht en *Grüne Polizei* = *Ordnungspolizei*.

Welke laatste was gespecialiseerd in het uitpeilen van clandestiene zenders die geheime boodschappen zonden door geheimagenten naar Engeland en van daaruit ontvingen.

Rechts;

Uitvergroting van het doktershuis en diens omgeving met het afleidingstraject van de eerste 6 Gestapo-agenten en de daarop volgende minstens 24-koppige hoofdgroep.

De bedoeling lijkt te kunnen zijn geweest om nog even op de valreep in beide huizen zo'n dozijn 'communistiche terroristen' te arresteren en, wie weet, te liquideren.

Deze bedoeling blijkt te zijn mislukt.

Door het geheide waarschuwingssysteem dat al sinds begin 1945 was opgebouwd.

Links onderaan op de kaart ziet men het noordoostelijke deel van Alkmaar.

Vandaar leiden 2 wegen naar Oudorp, Koedijk Zuideinde en Sint-Pancras.

1 - De zuidelijke is de Munnikenweg.

2 - De noordelijk daarvan lopende Hoornse weg.

De Munnikenweg is een zeer oude en bochtige en hobbelige, want met kinderhoofdjes bestrate weg. De Hoornse weg is die welke langs de Hoornse Vaart, waaraan de molens bekend als de "Zes Wielen" liggen (in feite 5 het overvloedige polderwater wegmakende windmolens).

Als men, van Alkmaar komend, bij de Halvemaansbrug, linksaf slaat, richting "Nollen" komt men in Koedijk Zuideinde terecht, en ten slotte in Sint-Pancras. Vandaar leidt de Twuyverweg (bovenaan op de kaart), via de aangeduide "Molen" (van Jong) naar de Broek op Langedijk.

Helemaal onderaan op de kaart, onder de aanduiding "Oudorp", situeert de halve rode stip de plaats van het huis waar Jaap Zeeman, de leider van de verzetsgroep die het gebied van Oudorp, Koedijk Zuideinde en Sint-Pancras en omstreken omvatte.

Links op halverwege de hoogte van de kaart markeert de rode stip met zwarte kern bij de Koedijker vlotbrug over het Groot Noord-Hollands Kanaal de plaats, waar in de winter 1944-'45 werd getracht een 'goudtransport' van De Nederlandsche Bank richting Den Helder en vandaar naar Duitsland te verhinderen. Maar daar vanuit richting Den Helder een Duitse motor met zijspan en een vrachtauto kwamen en op de meegebrachte spijkerplanken en uitgestrooide kraaienpoten strandden, mislukte dit hele plan. "⁵

5 Zie in min archieven: Traject Gestapo Alkmaar Pancras 25 april 1945

Zo wordt dus op die 25 april 1945 de overval gepleegd in het noordelijke deel van Sint-Pancras. Het doel lijkt te zijn geweest het woon- en praktijkhuis van dokter A.V.H. Destrée, en het schuin tegenoverliggende huis, waarvan Duke Wijminga, ambtenaar van Rijkswaterstaat, de huurder is.

Daar, uiteraard, elke verzetsstrijder wil vermijden te worden gearresteerd, is er, en al sinds eind 1944, een geheel algemeen waarschuwingssysteem opgebouwd.

Voor het doktershuis in Sint-Pancras betekent dat, dat het huis van de verzetsstrijder en Maarten Rol, wachtmeester van de Marechaussee, omgedoopt tot Staatspolitie, dient als uitkijk- en waarschuwingspost - om voor vanuit Alkmaar komend gevaar te waarschuwen aan de eerste noordelijk gelegen volgende waarschuwingspost: het doktershuis in Sint-Pancras.

Het toeval wil dat op deze 25 april 1945 rond 8:15 Maarten Rol, een Rijkspolitieman die verzetsstrijder is, de waarschuwing telefoneert aan het doktershuis, dat Jan, Piet en Klaas moeten komen eten bij hem. Wat betekent dat er minstens 12 verdachte figuren in aankomst zijn.

Op deze 25 april 1945 zitten dan in de erker van het doktershuis 2 man op wacht.

Dat zijn Wim Rol, de zoon van Maarten Rol, en Charles Destrée, de oudste van de 3 dokterszonen.

Van links naar rechts:

Foto van de erker in de woonkamer van het doktershuis in 1925.

Door het linker venster kan men slechts op een 40 meter afstand zien welk verkeer over de Bovenweg uit het zuiden aankomt.

Door het rechter venster ziet men echter wel zo'n 100 meter verder via het Kerkplein welk verkeer naar en van Boek op Langedijk komt.

De agent van de Rijkspolitie maar niettemin waakzame en waarschuwend verzetsstrijder Maarten Rol.

Diens zoon Wim Rol (zoals hij er later uit zal zien als agent bij de motorpolitie), en Charles Destrée met wie Wim Rol de spannendste momenten heeft ervaren.

In dat huis van Wijminga is behalve Durk Wijminga zelf ook een ander lid van de knokploeg van de Amsterdammer Rinus Knape ondergebracht. Dat is Wim van Kesteren, een Alkmaarse gymnastiekleraar. Rinus zelf is ondergebracht een paar huizen verder, bij de familie Anton de Groot, Opa en Oma, waar ook zijn Beverwijkse koerierster Anny Kuenen dan woont.

Nota bene.

Uit deze onvoorzichtige concentratie blijkt dat het onmogelijk was verzetsstrijders beter te verspreiden.

Dat wordt wel getracht, maar bijna iedere aangezochte persoon heeft wel een uitvlucht klaar om niet iemand in huis te nemen.

Wat wel begrijpelijk is – want daar is niet minder dan de doodstraf op gesteld.

Wij komen nog nader op deze groep terug.

In het doktershuis wonen behalve de dokter, zijn vrouw, 3 zoons en de 2 oma's uit Amsterdam, ook 3 illegale figuren: 2 studenten en Piet Oud, een onderwijzer uit Oegstgeest die met zijn broer Martin lid is van de knokploeg onder commando van de Amsterdamse loodgieter Rinus Knape. En ten slotte maakt ook nog het lieve dienstmeisje Jannie Pauw zo goed als deel uit van het gezin.

Er bevinden zich dus, als vaste bewoners, niet minder dan 11 personen in het doktershuis.

Waarvan 4 'illegaal' en 2 als verzetsstrijder ook nog 'communistiche terroristen'.

Daar de voedselvoorziening een van de allerbelangrijkste elementen is om te kunnen overleven, wordt daaraan hard gewerkt. De dokter laat zich, als hem dat door patiënten wordt aangeboden, in natura betalen met etenswaren.

De 2 onderduikers, bijgestaan door Charles, zijn tot in de nacht vaak bezig met de vervaardiging van suikerbieten-appelstroop. Die kan handig worden ingedikt op het elektrische fornuis. Want hoewel er normaal geen elektriciteit meer beschikbaar is, behalve voor de Duitsers, het gemeentehuis, de politie en noodzakelijke industrieën, is er in het doktershuis toch stroom. Want de normaal uitgedraaide stoppen worden 's avonds, als er wegens de 'spertijd' geen bezoek meer kan komen, weer in de meterkast gezet, en de stroom weer ingeschakeld. Later worden de stoppen er weer uitgehaald en wordt het meterkastje weer keurig verzegeld met een stukje wikkeldraad en een loodje. Reservedraad en -loodjes zijn met de bijbehorende tang welwillend ter beschikking gesteld door Jaap Zeeman.

Deze overval door de 'gevestigde macht' is in zijn soort geen geringe operatie.

Er wordt aan deelgenomen door enige tientallen Duitsers van de *Sicherheitsdienst* en de *Kriegsmarine*, en ook een aantal Nederlandse Landwachters. Dat zijn geüniformeerde en gewapende collaborateurs die de eed van trouw aan Hitler hebben afgelegd. Zij verrichten voornamelijk controlediensten.

Volgens het verslag van dokter Destrée in zijn album zijn 30 tot 40 SD'ers, *Grüne Polizei*-agenten en Landwachters betrokken geweest.

Misschien is dit aantal gegrond op wat mensen hem hadden gezegd toen hij, al op tournee naar zijn patiënten, door dorpsgenoten werd gewaarschuwd dat zijn huis was overvallen.

Gelukkig was er een permanent waarschuwingssysteem opgebouwd. Dat was onder meer ontstaan nadat dokter Destrée al tweemaal was gearresteerd, door de gemeentepolitie van Alkmaar. De eerste maal op 25 augustus 1941, een tweede op 23 september erop volgend.⁶ Later volgden nog enkele pogingen tot arrestatie, waaraan hij door zijn aan gedurig aangewakkerde waakzaamheid ontsnapte.

Nota bene.

Is het, lieve lezer, niet verbazend te constateren hoe de mens zich aanpast aan de situaties en omstandigheden, en zijn dierlijke veiligheidsinstincten weer terug kan vinden als het nodig is.

Men – de verzetsstrijders en hun families – leefden, behalve in de zeer beperkte vrouwde kring, in gedurige achterdocht en uiterst wantrouwen tegenover onbekenden.

Aan het Kerkplein staan verschillende woningen.

Links: de "Witte Kerk" toen die zijn naam nog eer aandeed,
Rechts: de schoenwinkel van Piet Vroegop.
Zie hieronder welke dat zijn en wie er woonden.

Links: Foto van het Pancrasser Kerkplein, genomen tijdens de hongerwinter uit het raam van de rechter slaapkamer van het doktershuis. Het huis links, waarvoor een eenzame vrouw wandelt, is dat wat Durk Wijminga destijds heeft gehuurd en waar ook Wim van Kesteren woont.

Het daarop volgende huis is dat waar toen Piet Vroegop zijn schoenhandel had.

Aan het eind van deze linker rij huizen ligt de "wik van Kroonenburg".

Rechts daarvan liggen enige huizen, waarin de andere leden van de knokploeg van de Amsterdamse Rinus Knappe zijn ondergebracht. Waaronder ook Annie Kuenen, de koerierster van Rinus en vriendin van mevrouw Destrée-Landwehr.

Rechts: Een trotse Piet Vroegop voor zijn winkel met zijn paard en wagen.

Hij zal ook een diligence-dienst onderhouden tussen de Langedijk en Alkmaar.

⁶ De volgende dag worden zij naar Amsterdam naar de Sicherheitsdienst in de al snel beruchte Euterpestraat (nu Gerrit van der Veenstraat) en vervolgens naar het (nu verdwenen) Huis van Bewaring aan de Weteringschans.

Dat was omdat hij een Pancrasser jongen, Cor de Jong, die dienst had genomen bij de Duitse Wehrmacht (dus niet bij de SS) had laten ophalen door twee potige verplegers van het Centraal Ziekenhuis in Alkmaar. Omdat Cor, met verlof, bezig was geweest de boel kort en klein te slaan in het ouderlijk huis. Wat zijn vader had genoopt de dokter te roepen. De volgende dag wordt die vader, dokter Destrée en dokter Hoeneveld, de Alkmaarse zenuwspecialist, opgehaald door de Alkmaarse gemeentepolitie. Op 2 september mogen dokter Destrée en vader De Jong naar huis gaan. Als de waarnemer met de dokter en zijn familieleden in de auto het dorp komt binnenrijden, wordt hij als de koning door een juichende menigte binnengehaald.

Maar op 23 september moet hij zich opnieuw melden in Alkmaar, met de vader van genoemde jongen. Zij worden gevangen gezet in het 'Oranjestad' in Scheveningen, waarheen ook Hoeneveld was overgebracht.

Daar wordt dokter Destrée opgesloten in een cel voor terdoodveroordeelden. Een bewijs daarvan is dat één van de medegevangenen, de Beverwijker Arie de Leest, later wordt gefusilleerd. Die was gepakt toen hij werd gesnapt toen als lid van de brandweer van de Marinewerf in Den Helder inlichtingen over Duitse versterkingen in de duinen doorgaf. Die had hij kunnen observeren vanaf de vuurtoren van Huisduinen. Deze ervaring is zo hevig geweest, dat de donkerharige dokter Destrée met grijzende haren uit Scheveningen weer thuiskomt.

Intussen had een andere medegevangene uit het Huis van Bewaring, ene Hendrix, getracht mevrouw Destrée te chanteren. Terwijl hij nota bene was vrijgelaten door haar tussenkomst, omdat zij aan de Duitse gevangenisdirectie had gevraagd om hem vrij te laten om aanwezig te kunnen zijn bij de begrafenis van zijn intussen gestorven vrouw. Ook had zij hem op zijn verzoek nog 300 gulden geleend, opdat zijn vrouw een nette begrafenis zou krijgen en niet een 'van de armen'.

Het Kerkplein, in 1951.

Links, bij de nog net zichtbare bomen, staat het huis van de familie Wijminga.
 Uiterst rechts op de foto ziet men het begin van de weg die leidt naar Broek op Langedijk.
 En waar de eerste groep van 6 gewapende en geüniformeerde Gestapisten rechtsomkeert
 maakte op de fiets, om weer richting doktershuis te rijden.
 Op de voorgrond staat de dorpsomroeper Dirk Kliffen met zijn fiets en zijn 'gong'.

Dat zijn, vanaf de kerk tot aan het begin van de Twuyverweg, de volgende.

Het huisje van de familie Bakker,

Het danmalig huis van de burgemeestersfamilie Kroonenburg, en Neeltje voordat zij verhuizen naar de Bovenweg.

Het huis van de familie Stenneberg, de Winkel van Jan Wit, later Piet Vroegop, de winkel van bakker Hauwert.

En ten slotte, oostelijk van de weg die leidt naar de Wik van Kroonenburg en de Hoek, de winkel, het woonhuis en de smederij van de familie Jan en Piet Modder.

Tegen het eind van de oorlog is de telefoon nog slechts beschikbaar voor enkelen, zoals het gemeentehuis, de politie en de dokter. Bij hen die deelnemen aan het verzet, zoals de 'goede' politie of dokter, zijn telefoonwachten ingesteld.

Als er Duitsers e.d. voorbijgaan, wordt de volgende post gewaarschuwd dat zij er aankomen.

Op de bewuste 25 april 1945 zitten Wim Rol, zoon van wachmeester Rol van de Marechaussee, en Charles Destrée, in de erker van het doktershuis op wacht. De doktersvrouw zit er aardappelen te schillen.

Om ongeveer kwart over 8 klinkt de telefoonbel.

Charles neemt de hoorn op. Het blijkt de wacht in het huis van Maarten Rol te zijn.

Die meldt dat Jan, Piet en Klaas om 12 uur moeten komen om te eten.

Dat betekent dat er moffen, Landwacht en 'Grünen' op weg zijn in onze richting. 12 is het hoogste aantal, want in die tijd was het ongebruikelijk de term 13 uur (en meer) te bezigen.

Het drietal zit dus met grote spanning te wachten op de komst van die 12 of meer gemelde vertegenwoordigers van de bezettende macht.

En daar komen zij.

Een 6-tal, op de fiets, twee bij twee, geüniformeerd en het geweer over de schouder, dat echter voorbij fietst, richting Broek op Langedijk. Zo'n honderd meter verder noordwaarts

Daar echter is gewaarschuwd tegen het maximum aantal van 12 - blijft het drietal uiterst waakzaam.

En terecht.

Want na het voorbijgaan van dat 6-tal Duitsers op de fiets – schijnbaar richting Broek op Langedijk fietsend – staat Charles al overeind om naar de telefoon gaan, om de volgende telefoonpost te waarschuwen.

Maar wat gebeurt?

Nu blijkt dat het doorrijden slechts een afleidingsbeweging is.

Want de 6 keren terug en een veel groter aantal Duitsers draait meteen de oprijlaan in.

In totaal blijkt het een 30-tal overvallers te zijn!

Charles schreeuwt: "De moffen!"

En Wim Rol en hij rennen de kamer uit en door de gang, via de achterdeur in de boomgaard. Waar ze al binnen een minuut uit het oog en het oor van de overvallers zijn verdwenen.

Dat geldt ook voor de beide in huis aanwezige ondergedoken studenten.

De golk in het doktershuis ondergedoken Piet Oud, onderwijzer in Oegstgeest, maar nu lid van de knokploeg van Rinus Knape is al vroeg in de morgen vertrokken, om samen met Rinus een klus te klaren in de Schermer.

Onderwijl is het doktershuis geheel omsingeld.

Het duurt echter nog even voordat één van de omsingelaars aanbelt bij de voordeur.

Maar als de doktersvrouw naar de voordeur loopt, ziet zij door het raampje dat er iemand op het pad staat, met zijn geweer in de aanslag. Hij schreeuwt, in het Nederlands: "Deur dicht!" En dat zij bij de deur weg moet gaan.

Dan pas dringen de overvallers het huis binnen.

Aanvankelijk moeten de in het huis aanwezigen zich verzamelen in de voorkamer.

Door de enige Nederlands sprekende overvalder die over hen de baas speelt terwijl alle anderen elders bezig zijn, is een oorlogsvrijwilliger van de Landwacht. Tot op het moment dat een zwaar opgewonden Duitser de achterkamer binnenkomt en daar begint te schreeuwen – waarop we verder in dit verhaal terugkomen.

De enige Nederlander is daarom niet minder levensgevaarlijk dan de nazi-Duitse Gestapisten.

Want als lid van de Landwacht – een collaborerende paramilitaire organisatie – heeft hij de eed van trouw aan Hitler afgelegd. De Landwachter, wijzend op een landkaartje uit een illegale *Trouw*, zegt:

"Wat moet je met die rommel, waarom bewaar je die rotzooi? Gooi het in de kachel!"

Nota bene.

*Gelukkig ziet die kachel er een van de OT, de nazi-Duitse Organisation Todt is.
Welker initialen in het gietijzeren oppervlak in reliëf zijn te zien.
Deze kachel bewijst grote diensten. Want het is de enige warmtebron in het hele doktershuis.
Op zijn groot vierkant oppervlak kan een 4-tal grote pannen met hun inhoud worden opgewarmd.*

Links: Gezicht vanuit de voorkamer (in de staat van 1926) naar de achter/ en eetkamer gezien door de dubbele schuifdeuren. Zo'n 2 meter naar achteren (westwaarts), rechts van die schuifdeuren, stond die OT-kachel. Uiterst rechts op de foto de plaats waar de OT-kachel stond, als zodanig onherkenbaar in de (gelukkig) ietwat donkere hoek van de voorkamer.

Rechts: De gietijzeren OT-kachel op 3 poten en met een groot bovenzak, (daarom door de familie het vliegdekschip genoemd). De kachel was clandestien gekocht bij de groothandel in Alkmaar, en vermoedelijk gestolen door Duitse soldaten. Dag en nacht werd deze kachel in brand gehouden, waardoor de voorkamer van het doktershuis de enige verwarmde kamer was van het hele huis.

Even later worden de aanwezigen uit de voorkamer naar de serre gestuurd.

Die aanwezigen zijn een 6-tal:

- 1 – Anna Helena Destrée-Landwehr, de doktersvrouw,
 - 2 - haar dan 14 maanden oud jongste zoontje Olivier,
 - 3 – grootmoeder Christine Destrée-ter Meulen,
 - 4 – grootmoeder Landwehr-Helmich,
 - 5 – Oma Affa Wesser, huisgenote van oma Destrée.
 - 6 - het dienstmeisje, Jannie Pauw, die als een soort dochter in het gezin is opgenomen.
- Beide oma's zijn al sinds september 1944 uit het verhongerend Amsterdam overgekomen.
Ziehier de trombinoscoop van deze 6 personen (zij het op andere leeftijden dan op 25 april 1945).

Van links naar rechts de in de serre gevangen gezette personen:
Anna Helena Destrée-Landwehr, Olivier Destrée, oma Christine Destrée-ter Meulen,
oma Landwehr-Helmich, Affa Wesser en Jannie Pauw (op echter in andere periodes gemaakte foto's).

Ieder van dit 6-tal mag de serre slechts uit na toestemming van de nazistische, maar zich nu voor de nabije toekomst tegen straf dekkende Landwachter te hebben gevraagd.

Een misschien ietwat overdreven impressie van hoe het er op die 25 april 1945 uit heeft moeten zien voor iemand die op de Bovenweg voor het doktershuis langsfietste. Het 11-jarige dokterszoontje Aat Destrée, die in een van de schoollokalen naast het doktershuis zat, ziet een 6-tal van de Gestapo-agenten langskomen over de strook terrein tussen de garage van het doktershuis en het schoolgebouw. Zij sluipen gebukt, hun geweer in de aanslag. Daarna dringen zij door de haag weer in de dokterstuin achter het kippenhok naar de achterkant van het doktershuis. Eén van de Gestapo-agenten blijft geposteed voor de garagedeuren en de voordeur van het doktershuis. Het lijkt waarschijnlijk dat de verzetsstrijder Cor Schouten, secretaris in het gemeentehuis tegenover de voordeur van het doktershuis ziet wat er gebeurt en de nodige maatregelen neemt om dokter Destrée, die al is vertrokken om zijn patiënten te bezoeken, op de hoogte te brengen van wat er in en om diens huis gebeurt. Men stelle zich voor dat in de koude serre zijn opgesloten; de doktersvrouw, haar 2-jarig zoontje Olivier, de 2 oma's en het dienstmeisje en huisgenote Jannie Pauw.⁷

⁷ Zie in mijn archieven: 6-tal gijzelaars serre doktershuis 25 april 1945